

**LIETUVOS RESPUBLIKOS**  
**APLINKOS APSAUGOS VALSTYBINĖS KONTROLĖS ĮSTATYMO**  
**NR. IX-1005 47, 50 IR 51 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO**  
**ĮSTATYMO**  
**AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

**1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai**

Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo Nr. IX-1005 47, 50 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto rengimą paskatino didėjantis pranešimų apie aplinkosaugos pažeidimus skaičius ir ženklus neetatinių inspektorių skaičiaus sumažėjimas.

Neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai, savanoriškai prisidedantys prie aplinkos apsaugos kontrolės, yra svarbi aplinkosaugos grandis. Visuomeniniais tikslais veikiantys, kokybiškai parengti neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai gali sustiprinti valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę, kurioje šiuo metu yra aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų trūkumas.

Nuo 2017 metų panaikinus neetatiniams inspektoriams teisę tikrinti fizinių ir juridinių asmenų bei pareigūnų dokumentus, paimti iš pažeidėjų neteisėtai įgytus gamtos išteklius, pažeidimo padarymo įrankius ir kitus daiktus, anksčiau aktyviai aplinkos apsaugos kontrolės veiklą vykdžiusių neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių skaičius sumažėjo nuo 700 (kai minėtas teises pareigūnai turėjo) iki 300 asmenų šiandien.

Įstatymo projekto tikslas – skatinti visuomenės įsitraukimą į aplinkos apsaugos kontrolės veiklą ir taip ją sustiprinti. Šiam tikslui pasiekti siūloma neetatiniams aplinkos apsaugos inspektoriams suteikti daugiau teisių sulaikant aplinkos apsaugos įstatymų pažeidėjus, užtikrinti kokybišką jų mokymą, parengimą veiklai bei numatyti kasmetinį motyvavimą.

**2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai**

Įstatymo projekto iniciatorius – Seimo narys Linas Jonauskas.

**3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai**

Šiandien galiojantys teisės aktai, reglamentuojantys aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, neetatiniams aplinkos apsaugos inspektoriams neleidžia greitai ir tinkamai reaguoti į aplinkos apsaugos nusikaltimus, užtikrinti jų prevenciją ir užkardymą.

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatyme numatyta galimybė neetatiniams aplinkos apsaugos inspektoriams vykdyti veiklą tik su aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnu. Šiuo metu neetatiniai aplinkos apsaugos inspektorai negali vieni, be aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno tikrinti ir juridinių asmenų bei pareigūnų dokumentus, suteikiančius teisę naudoti gamtos išteklius, kitus pažeidimą fiksuojančius dokumentus, taip pat inspektorai negali įstatymų nustatyta tvarka paaimti iš aplinkos apsaugos įstatymų pažeidėjų neteisėtai įgytus gamtos išteklius, produkciją, pažeidimo padarymo įrankius, kitus daiktinius pažeidimo padarymo įrodymus ir sulaikyti galimus aplinkos apsaugos įstatymų pažeidėjus, kol atvyks aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės ar policijos pareigūnai.

Taip pat galiojančiame įstatyme nenumatoma aiški inspektorių egzaminavimo tvarka, o aktyvių inspektorių motyvavimas yra neprivalomas.

#### **4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama**

Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo Nr. IX-1005 47, 50 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu siūloma:

1. aiškiau numatyti neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių egzaminavimo tvarką ir papildyti 47 straipsnį nuostata, kad neetatiniai inspektoriumi tampa baigę mokymo kursus ir iš jų medžiagos išlaikę egzaminus pagal aplinkos ministro nustatytą programą.
2. suteikti galimybę neetatiniams aplinkos apsaugos inspektoriams savarankiškai vykdyti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės veiklą be aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno, kai aplinkos apsaugos kontrolę atlieka ne mažiau kaip du neetatiniai aplinkos apsaugos inspektorai, suderinę aplinkos apsaugos kontrolės planą ir gavę sutikimą iš jų veiklą prižiūrinčio aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno;
3. išlaikyti iki šiol galiojančią nuostatą, kuria leidžiama neetatiniams aplinkos apsaugos inspektoriams įstatymų nustatyta tvarka, kartu su aplinkos apsaugos valstybinės

kontrolės pareigūnais, vykdančiais aplinkos apsaugos kontrolę, įeiti į gyvenamąsias ir kitas patalpas, patekti į ūkinių objektų teritorijas ir atlikti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų pavestas užduotis aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimams išaiškinti ar jų pasekmės likviduoti;

4. suteikti teisę vieniems tikrinti asmenų ir pareigūnų dokumentus, suteikiančius teisę naudoti gamtos išteklius;
  5. suteikti teisę vieniems reikalauti asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų pažeidėjo asmens tapatybei nustatyti, o jos nenustačius, – sulaikyti įtariamą aplinkos apsaugos įstatymų pažeidėją, kol atvyks aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės ar policijos pareigūnai;
  6. suteikti teisę vieniems paaimti iš aplinkos apsaugos įstatymų pažeidėjų neteisėtai įgytus gamtos išteklius, produkciją, pažeidimo padarymo įrankius ir juos perduoti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės ar policijos pareigūnams.
  7. įtvirtinti nuostatą, kad aktyviai dirbantys neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai aplinkos ministro nustatyta tvarka kiekvienais metais skatinami materialiai.
- Tikimasi, kad šios pataisos paskatins visuomenės narius labiau įsitraukti į aplinkos apsaugos kontrolę ir tinkamai prisidėti prie Lietuvos aplinkos apsaugos.

**5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta**

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

#### **6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai**

Priimtas Įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės. Priėmus pataisas bus išplėsta teisinė bazė, užtikrinanti nusikalstamų veikų aplinkai bei gyvajai gamtai prevenciją ir greitesnį kaltininkų nustatymą, sulaikymą.

#### **7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai**

Įstatymo projekto nuostatos verslo sąlygoms įtakos neturės.

**8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:**

Reikės papildyti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymus, reglamentuojančius neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių veiklos tvarką.

**9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka**

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus.

**10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus**

Įstatymo projektas neprieštaruja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės aktams.

**11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti**

Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

**12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)**

Kasmetiniam aktyviausių neetatinių inspektorių skatinimui iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos numatoma skirti 10000 eurų.

**13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados**

Nėra gauta.

**14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis**

„Neetatinis aplinkos apsaugos inspektorius“, „Aplinkos apsauga“, „Aplinkos apsaugos pažeidimai“

**15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai**

Nėra.

Teikia Seimo nariai:

Linas Jonauskas